

Atzoko oharrak biharko nazioari buruz

Irati Majuelo

Europan barrena abiatu da Joxe Azurmendi filosofo bere azken liburuan. Ez lehen aldiz, Europako pentsamendu tradizioak aski ezagunak baititu idazleak, ezta gai berri eta hausnargabeen bila ere, nazioa eta naziotasuna hartu baititu ardatz. Bizi oso bateko irakurgai eta oharrez baliatuta, zenbaitentzat zaharkitu irudi dezaketen auziez ari da, Zegamako idazleak ohiko duenez, baina, begirada beti gaurko eta etorkizuneko korapiloetan jarrita.

«Bidaiafuzionalismoa deskubritzen da, estatua bezain unibertsala baita». Esaldi ezagunari buelta emanda, lan hau definitze-

ko gakoa ematen du idazleak. Esan bezala, nazioa eta nazionalismoa ditu ikergai liburua; alabaina, nazio modernoak sortu aurreko *topos* eta errelato nazionalistetan jarri du arreta oraingoan. Hain zuzen ere, Erdi Aroko, Errenazimentuko eta Modernita-

'Europa bezain zaharra'

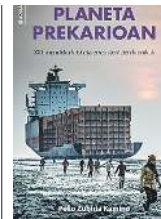
Idazlea: Joxe Azurmendi. **Argitaletxea:** Jakin.

tearen hastapenetako gatazka erlijioso-politikoak, barbarizazio prozesuak eta kolonizazioak aztertzeraz jo du filosofoak, eta horien bidez agerian jartzen du nazioa ez dela asmazio modernoa, baizik eta garaian-garaian moldatzen doan pentsamendu eta sentimendu multzoa, gizataldeek euren burua pentsatzeko darabiltena, sekulan ez gatazkarik gabea. Hots, nazio modernoak agortze bidean baldin badaude, naziotasunari buruz pentsatzeko bide eta molde berriak beharko direla argudiatzen du Azurmendik, nazio modernoan aurretik egon ziren gisan, horien amaierarekin ez baitira nazio-bulkadak agortuko.

Haritz Azurmendik egindako hitzaurrean, liburu hau Joxe Azurmendiren ibilbidearekin kontsonantzia eta koherentzia aurkezten da. Ildo horretan, zehaztu behar da ez dela euskal nazioari eta abertzaletasunari buruzko liburu bat. Baina modu batean hori ere bada, euskaldunei eta, oro har, nazio txikiak atxikitako topiko arbuiztaileak era ar-

gian azaleratzen baititu ez-nazionalistak omen diren estatuen sortze mitoetan. Hori hala, gerora Espainia, Frantzia, Italia, Portugal eta Alemaniako nazionalismoetan sinbolo eta mito garrantzitsuak izan direnak aletzen ditu, gaur egunean irauten duten irudi eta sentimenduen jatorria argituz.

Hiruko ezinbestekoa ageri da guztietan: erlijioa, hizkuntza, estatua. Oharrak dira Azurmendiren lehenagaia, urteetan zehar jasotako apunteak, ideiak, hausnarketak. Testua bera horien bidez eraikia da, aipu labur, hitz gutxikoen bilduma bailitzan, sarri erabat garatu gabeko pentsamenduz, irakurleari bide horretan ekiteko bultzada emanez. Askotariko testuek osatzen dute lan honen aberastasuna, bizialdi batean pilatutako jakintzaren lagina erakutsiz: filosofia, historia, arkitektura, literatura... Interesa duenak, marko teoriko bat baino askoz gehiago aurkituko du liburu honetan, betiere Azurmendiren hizkuntza edera eta hizkera berezkoak lagunduta.

'Planeta prekarioran'

Idazlea: Pello Zubiria Kamino. **Ilustratzailea:** Adur Larrea Eguren. **Argitaletxea:** Argia.

Pello Zubiriak 2002tik 2022ra idatzitako ehunka artikuluetako batzuekin osaturiko bilduma da *Planeta prekarioran. XXI. mendeko krisi eta erresistentzien kronikak*. Kazetariak kontinente denetako gertaerak, bizipenak, datuak eta analisiak jaso ditu, eta Adur Larreak, irudiz jantzi.

'Elkarren lagun, gau eta egun'

Idazlea: Irati Garmendia Aranburu. **Ilustratzailea:** Ane Arzelus Rodriguez. **Argitaletxea:** Erein.

Ortuko bizitza bildumaren zazpigarren ipuina ondu dute Irati Garmendiak eta Ane Arzelusek. Baratzean eta ingurumarietan bizi diren animaliei buruzko istorioa da. Egunez ibiltzen direnei zein gauez ateratzen direnei erreparatzeko proposa.

'Asterix eta lirio zuria'

Jatorrizkoaren egileak: Fabcaro eta Didier Conrad. **Itzulpena:** Maddalen Arzallus Antia. **Argitaletxea:** Bruño.

Asterixen bildumaren berrogeigarren komikia da *Asterix eta lirio zuria*. Istorio honetan, Julio Zesar atsekabetuta dogo legio erromatarrek borrokarako grina galdu dutela ikusita. Soluzio bila, Viciovirtus *Lirio zuri* guzurrekin egiten du topo.

Urdaneta-1, Lur-1... Mitxelena-16?

Imanol Mercero

Espaziora jaurti zenetik 2022ko maiatzean, Euskal Herrian egindako lehen satelitea dabil espazioan, *Urdaneta-ARMSAT_1* izenarekin. Eta oraintsu iragarri dute bigarrena, *Lur-1* satelitea, datorren urtean orbitaratu du-tela.

Eta zerurantz begira gauden honetan, ezagut dezagun ISS Nazioarteko Espazio Estazioa barrutik, euskarara iritsi zaigun liburu honekin. Azalpen ugari ditu, han dabilen kosmonauten/astro-nauten bizitza nolako den jakiteko, baina baita estazioaren beraren ezaugarri nagusiak zeintzuk diren erreparatzeko ere. Ezagutza liburua izanik, garrantzitsuena informazioaren antolaketak dela jakinda, iruditu zait eraginkorra dela. Komiki formatuaren dinamismoa aprobetxatuz, gidari rola jokatzen duen as-

tronauta bat dugu, goizean goizetik oheratzeko ordua iritsi arte egun bateko ohikotasunak era-kusten dizkiguna, hainbat zehaztasunekin, eta gag umoristikoen bidez.

Honi lotuta, komeni da gogoratzea ez dela Ttartalo argitaletxeak gaiari buruz argitaratutako lehen, hor ditugu *Zerua eta espazioa* (2013), *Nire lehen espaziozko liburua* (2015) eta *Espazioaren esplorazioaren historia* (2016). Ingeles argitalpenetan aipagarriak dira gaiari buruz *Astro Cat* pertsonaiarekin egindako obrak.

'24 ordu espazioan'

Idazlea: Rob Lloyd Jones. **Ilustratzailea:** Laurent Kling. **Itzulpena:** Unai Brea. **Argitaletxea:** Ttartalo.

Geure burua hobeto ezagutzeko

Imanol Mercero

Azpitulua *Zutaz hitz egiteko gida inklusiboa* duen liburu hau ez da ipuin bat, ezta aniztasunari gorazarre egiteko ariketa hutsa ere. Dituen 36 orrialdeak argudio zientifikoak eta akademikoak eskaintzen ditu, nagusiki norbere identitatea eraikitzen ari den edonork (gu guztiok barne) ohiko parametro hertsia bazer-tu eta identitatearen kontzientzia irizpide zabalagoetan garatzeko.

Lezioak ematek urrun, egitate aski ebidentek proposatzen dizkigu, bizi dugun aniztasunaz jabetu gaitzen, eta, hartara, inor desberdintzat jo aurretik denak pertsona izatearekin berdintzen garelako onartuz, pertsona bakoitzak bere-bereak diren ezaugarriak dituela ohartu gaitzen.

Liburu hiru atal nagusi haue-tan banatu dute: (1) zientzia, (2) gizartea eta (3) *zer egin dezakegu*.

Gainera, hala esaten ez badute ere, aniztasuna hiru multzotan biltzen dute: aniztasun funtzio-nala, aniztasun fisikoa eta gene-ro-sexu aniztasuna. Eta hirutan banatzen dituzte ere aniztasuna-ren sorrarazleak: genetika, ingurune faktoreak, eta sozial zein kulturalak direnak.

Amajerako atalean aktibismo-aren alde egiten dute, norbere burua denean errespetatzea aldarrikatzeko eta aniztasuna gi-zarte aldarrikapena izan behar dela azpimarratzeko.

'Gorputz guztiak dira ederrak'

Idazlea: Beth Cox. **Ilustratzailea:** Samantha Meredith. **Itzulpena:** Maddalen Arzelus Antia. **Argitaletxea:** Ttartalo.